
ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ В ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

УДК 336.71

Ілона Євгенівна СЕМЕНЧА

доктор економічних наук,
професор,
професор кафедри банківської справи,
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
E-mail: semilon@ua.fm

Олексій Володимирович ПИСЬМЕННИЙ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
E-mail: pismennyia@gmail.com

ФІНАНСОВИЙ СТАН БАНКУ У РОЗРІЗІ РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Семенча, І. Є. Фінансовий стан банку у розрізі реформування банківської системи України [Текст] / Ілона Євгенівна Семенча, Олексій Володимирович Письменний // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 2. – С. 122-129. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Актуальність дослідження полягає у тому, що нині у нашій державі відбуваються структурні зміни в економіці, зокрема у банківській системі, котрі мають вирішальний вплив на функціонування банківських установ та на результати їх діяльності. Протягом 2014-2017 років відбувалося очищення банківського сектору від учасників, що були не в змозі виконувати нормативні вимоги регулятора, через що дослідження цієї тематики й викликає такий інтерес.

У статті проведено узагальнення основних завдань прийнятих економічних реформ останніх часів в Україні. Проводиться дослідження впливу цих реформ та інструментів їх запровадження в країні на діяльність окремих банків. Аналіз проводиться на прикладі оцінювання фінансового стану АТ «Укресімбанк» як системно важливого і банкрутство або неналежне функціонування якого може створити системні ризики для фінансової системи країни. Визначається можливість окремого банку в сучасних умовах виконувати поставлені при реформуванні завдання. Результати показали, що значущі зміни у фінансовому стані банківської установи відбувалися під час переходу від вимог однієї програми реформування до іншої. Дослідження цього питання заслуговує уваги у майбутньому для встановлення доцільності та можливості впровадження тих чи інших завдань при реформуванні банківського сектору України.

Ключові слова: реформування; банк; банківська система; фінансовий стан; аналіз; зв'язок.

Ilna Yevgenivna SEMENCHA

Doctor of Science (Economic),
Professor,
Department of Banking,
Oles Honchar Dnipropetrovsk National University
E-mail: semilon@ua.fm

Oleksii Volodymyrovych PYSMENNYI

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University
E-mail: pismennyia@gmail.com

FINANCIAL CONDITION OF THE BANK IN THE SECTION OF THE REFORMING OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

Abstract

The urgency of the study is connected with the structural changes in the economy, in particular in the banking system, which have a decisive influence on the functioning of banking institutions and on the results of their activities. During the 2014-2017 years, the banking sector was cleaned up from participants who were not able to comply with the regulatory requirements of the regulator, due to which the study of this topic is of such interest. The article summarizes the main tasks of recent economic reforms in Ukraine. The impact of these reforms and their implementation tools in the country on the activities of individual banks is studied. The analysis is conducted on the example of assessing the financial condition of JSC "Ukreximbank" as systemically important and bankruptcy or inappropriate functioning of which may create systemic risks for the financial system of the country. The possibility of a separate bank to fulfill the tasks set during the reforming is determined. The results show that significant changes in the financial position of the banking institution occurred during the transition from the requirements of one reform program to another. The study of this issue should continue in order to establish the feasibility and possibility of introducing certain tasks in the reform of the banking sector of Ukraine.

Keywords: reform; bank; banking system; financial position; analysis; connection.

JEL classification: C81, D53, D78, E44, E58, G14, G21

Вступ

Світова економічна криза 2008 року не оминула Україну, болісно зачепивши майже всі галузі економіки, тисячі компаній і мільйони громадян. Зараз в умовах, коли джерела швидкого зростання докризових років вичерпано, єдиний шлях виходу на траєкторію сталого розвитку – це рішучі й всеосяжні реформи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності економіки.

Але, не встигнувши оговтатися після світової економічної кризи, у нашій державі почалися внутрішні конфлікти, загострення яких суттєво вплинуло на загальноекономічне становище. Це і викликало необхідність у нових удосконалених проектах реформування економіки, у тому числі банківського сектору.

Іншим поштовхом до початку реформування саме фінансового сектору стало підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Вибір європейської моделі розвитку та розбудови фінансового сектору, здатного забезпечити сталий економічний розвиток та ринкове конкурентоспроможне середовище, потребував системного вирішення накопичених проблем, основними серед яких були стрімке зростання частки проблемних активів на балансах банків, суттєвий вплив депозитів, висока доларизація кредитів і депозитів, недостатні розміри власного та регулятивного капіталу банків тощо.

Про шляхи реформування банківської системи та актуальні питання, пов'язані з цим, в останній період говорили багато теоретиків та практиків банківської справи: Гриценко А. А. [1], Ксьондз С. М. та Степанишина А. П. [2], Сугоняко О. А. [3], Тарасова О. В. та Панова Ю. О. [4], Уманська В. Г. [5], Чайковський Я. І. [6] та інші. Декілька секцій Всеукраїнського науково-практичного форуму «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки», що проходив 19-20 травня 2017 р. у м. Києві, також розглядали ці питання [7].

Мета та завдання статті

Метою статті стало визначити, яким чином розроблені й запропоновані в Україні економічні реформи та інструменти їх упровадження відображаються на діяльності окремих банків і, перш за все, на їх фінансовій спроможності розвиватися в конкурентному банківському сегменті. Завдання нашого

дослідження полягало у зосередженні уваги на аналізі динаміки показників фінансових результатів діяльності окремого банку та фіксації їх стану відповідно до програм реформування. Аналіз зроблено на прикладі АТ «Укрексімбанк», який до 2016 року належав до першої групи банків за класифікацією НБУ та з 2016 року – до групи банків з державною часткою.

Виклад основного матеріалу дослідження

За останні 6 років в Україні було сформовано та впроваджено декілька проектів економічних реформ. Першочергові з них: програма економічних реформ 2010 – 2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [8], реформа фінансового сектору 2015 – 2017 рр., основним документом для реалізації якої була «Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року», котра була розроблена у 2015 році [9], нині діє «Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року» [10], що була оновлена у 2017 році згідно з рішенням НБУ №28 та «Засади стратегічного реформування державного банківського сектору до 2025 року» [11]. Усі ці програми реформ, звичайно ж, пов'язані одна з одною та мають спільні основні цілі.

Для більш чіткого розуміння зв'язку між завданнями по економічному реформуванню та діяльністю банків, розглянемо узагальнені відомості у табл. 1:

Таблиця 1. Огляд програм економічних реформ країни та аналіз їх впливу на діяльність банків

Періоди проведення програм економічних реформ	Завдання реформ	Вплив виконання завдань реформ на банки
2010 – 2014 рр.	– збільшення капіталізації; – перехід усіх учасників фінансового ринку на МСФЗ; – приватизація банків, у яких держава стала основним власником у результаті рекапіталізації	– почато процес збільшення капіталу банківських установ; – почато перехід на МСФЗ
2014 – 2017 рр.	– виведення з ринку неплатоспроможних банків; – підвищення капіталізації; – розкриття власників; – очистка від «сміттєвих» активів; – захист кредиторів, споживачів та інвесторів; – відновлення довіри; – розвиток інфраструктури	– ліквідовано банківські установи, що не відповідають вимогам НБУ; – законодавчо закріплені вимоги до капіталізації (Постанова НБУ № 242); – розкрито власників.
2015 – 2020 рр.	– очищення фінансового сектору; – перезавантаження фінансового сектору; – створення передумов для довгострокового сталого розвитку фінансового сектору	

Серед основних завдань, що ставить перед собою НБУ, є забезпечення низького рівня інфляції разом із дотриманням гнучкого валютного курсу, також підвищення капіталізації банківських установ та інші. На сьогодні завдання програми 2010 – 2014 рр. не були виконані у визначені строки, але всі вони перебувають на стадії виконання. Що стосується збільшення капіталізації, то ця ціль була підкріплена Постановою НБУ № 242 від 7 квітня 2016р. [12], відповідно до якої банки, статутний капітал яких не відповідає вимогам частини першої статті 31 Закону України «Про банки і банківську діяльність», зобов'язані змінити його розмір відповідно до вимог цього закону. Через це велику кількість банківських установ, що не відповідала вимогам зазначеної Постанови та Закону України «Про банківську діяльність», було ліквідовано, а деякі з них перебувають у санаційному стані. Динаміку кількості діючих банківських установ протягом досліджуваного періоду вказано на рис. 1:

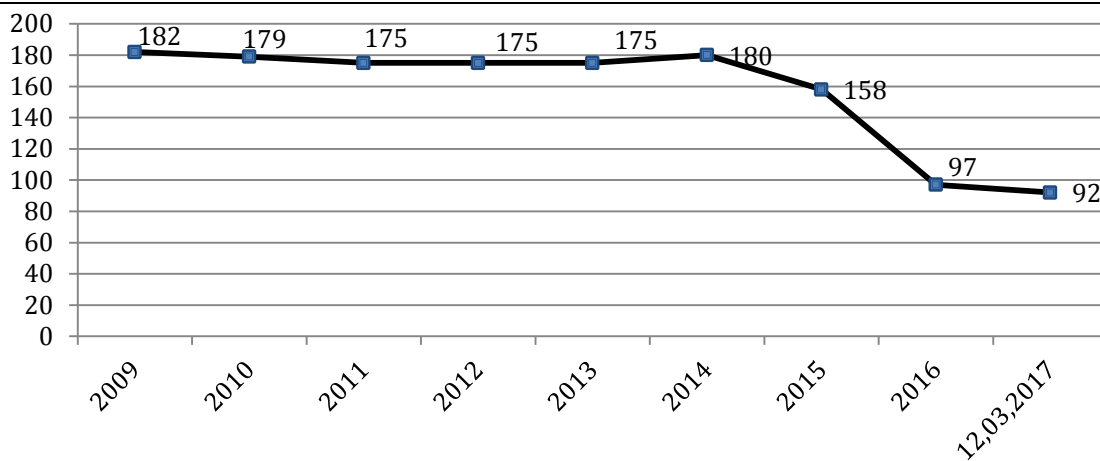

Рис. 1. Динаміка кількості діючих банківських установ 2009-12.03.2017 рр. [13]

Як видно з рис. 1, кількість діючих банківських установ на території України з 2009 по 2017 рік зменшилася на 90 установ. І найбільші зміни у структурі відбулися у період 2015-2017 рр.

Що стосується цілі переходу усіх учасників фінансового ринку на МСФЗ (див. табл. 1), то ця задача також не була виконана в установлені терміни дії програми і зараз ще перебуває у стадії виконання.

Завдання програми 2014-2017 рр. дещо схожі на завдання попередньої. Були виконані завдання щодо розкриття власників, а інші цілі цієї програми перебувають у стадії виконання.

Усі ці програми мали вплив на фінансовий стан банківських установ. Для ілюстрації процесів, що відбуваються, як об'єкт дослідження було обрано АТ «Укресімбанк», оскільки він входить до переліку банків, які вважаються системно важливими і банкрутство або неналежне функціонування якого може створити системні ризики для фінансової системи.

Як відомо, фінансовий стан банку демонструє реальне становище банку, його фінансових результатів на певний момент часу. Фінансовий стан банку характеризується такими показниками, як доходи, витрати, прибуток (збиток) — різниця між доходами і витратами, чистий прибуток — після сплати податку. З метою виявлення резервів зростання прибутковості банківської діяльності як джерела формування банківського капіталу, що забезпечує стабільність фінансового стану банку, здійснюється комплексний аналіз його доходів і витрат. Завданням такого аналізу є:

- визначення постатейної структури доходів і витрат та їх динаміки;
- оцінка виконання фінансового плану або бізнес-плану за показниками доходів і витрат;
- виявлення факторів та визначення ступеня їх впливу на зміну доходів і витрат;
- коефіцієнтний аналіз доходів і витрат;
- аналіз і оцінка рівня доходності банку та розроблення заходів щодо використання резервів підвищення прибутковості банківської діяльності;
- аналіз та оцінка співвідношення активів, пасивів, доходів і витрат з метою прогнозування фінансового стану банку.

Базовою інформацією для фінансового аналізу є дані Звіту про фінансові результати, який відображає величину дохідних і витратних статей, згрупованих за їх характером та основними напрямками; балансу (з примітками), який розкриває наявність та напрями розміщення фінансових ресурсів банку на фіксований момент часу; фінансового плану, або бізнес-плану, банку щодо очікуваних доходів і витрат періоду, який аналізується.

Для отримання більш ґрунтовної оцінки фінансового стану банку рекомендується проаналізувати не тільки баланс та матеріали звітності самого банку, а й провести дослідження кон'юнктури ринку, оцінити конкурентів, здійснити аналіз фінансового стану позичальників та ін. Крім того, можливості фінансового аналізу ширші, коли вони базуються на побудові різного виду економіко-статистичних та математичних моделей зв'язку, а також узагальнювальних характеристик структури та динаміки. Що стосується кожного розділу балансу та звіту про фінансові результати, то мають бути розраховані:

- відносні величини, які характеризують частку окремих статей у загальному обсязі групи напрямів, що аналізується;
- показники динаміки (абсолютний приріст, темпи зростання, темпи приросту);
- показники, які характеризують вплив зміни суми коштів за кожним напрямом на загальну зміну обсягу групи напрямів, що аналізуються; як зведену характеристику інтенсивності змін можна

використовувати інтегральні показники структурних зрушень, зокрема квадратичний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень та індекс відмінності.

Крім того, для аналізу доходів і витрат додатково обрано такі відносні показники:

- коефіцієнти розподілу, що визначають, яку частину від групи абсолютних показників становить той чи інший абсолютний показник фінансового стану;
- коефіцієнти кореляції, які визначають відношення між різними по суті абсолютними показниками фінансового стану або їх лінійними комбінаціями, що мають різну економічну значущість.

Сукупність таких прийомів аналізу дають змогу здійснити кількісне та якісне оцінювання доходів і витрат банку.

Отже, значення аналізу доходів і витрат банку полягає в ефективному управлінні його дохідністю, тобто у виявленні резервів зростання прибутковості банківської діяльності та формуванні пропозицій щодо використання виявлених резервів.

У результаті обчислень та розрахунків отримали такі дані (табл. 2):

Узагальнюючи результати розрахунків, можна визначити низку таких тенденцій: темп зміни фактичного обсягу витрат банку протягом 2012 – 2015 років мав нестабільну динаміку, у другому зіставному періоді показник зріс на 0,54 у порівнянні з першим, та у третьому знизився на 0,47 у порівнянні з другим періодом. Це було викликано значною диференціацією темпів зміни фактичних обсягів відсоткових і невідсоткових витрат.

Найбільша зміна у обсягах структури витрат у 2013 році відбулася за рахунок зростання заборгованості перед клієнтами, зростання інших статей витрат у зіставленні було значно менш суттєвим, досить помітно зменшився вплив заборгованості перед кредитними установами на формування витрат у 2013 році. У 2014 році найбільші зміни відбулися за статтями «інші операційні витрати» та «заборгованість перед клієнтами»: зростання впливу на формування витрат у обсягах на 0,49 та 0,26 відповідно. У 2015 році відбулося зростання впливу заборгованості перед клієнтами на 0,68, емітованих єврооблігацій – 0,737 та субординованого боргу – 0,197. Зменшився вплив на формування витрат найбільш вагомо за статтею «Інші операційні витрати» на 0,836.

Таблиця 2. Результати аналізу стану фінансової діяльності АТ «Укрексімбанк» у 2013-2016 рр.

Показники	Період		
	2014-2013	2015-2014	2016-2015
Дані розрахунків:			
Зростання фактичного обсягу доходів (у %)	20,84	29,83	13,73
Зростання фактичного обсягу витрат (у %)	31,02	39,10	47,81
Відхилення обсягу витрат від обсягу доходів (у %)	10,18	9,27	34,07
Індекс зміни фактичної величини витрат	1,24	1,79	1,32
Індекс зміни фактичної величини доходу	1,13	1,01	0,88
Відхилення у Н1	-88829	-4777665	-18848665
Відхилення у Н2	0,13	-10,43	-16,10
Відхилення у Н3	-1,05	-9,51	15,61
Відхилення у Н4	-23,13	6,29	3,65
Фактичні дані:	2013	2014	2015
Н4 (>20)	54,74	61,03	64,68
Н5 (>40)	98,42	134,69	123,09
Н6 (>20)	97,47	114,29	136,98
(Збиток)/прибуток до оподаткування (тис. грн)	333202	-12441773	-14070493
Доходи/(витрати) з податку на прибуток(тис. грн)	-132570	1192456	6721
(Збиток)/прибуток за рік(тис. грн)	200632	-11249317	-14063772

Банківські доходи мають тенденцію до зниження у аналізованому періоді, а банківські витрати повністю протилежну – до зростання.

Аналіз приводить до таких міркувань, що динаміку зміни відсоткових та невідсоткових витрат банку можна пов'язати із неможливістю виконання однієї з основних цілей усіх програм реформування, а саме стабілізації валютного курсу гривні. На рис. 2 показано динаміку курсу гривні протягом 2010 – січня, лютого 2017 рр. до основних іноземних валют.

Графіки на рис. 2 ілюструють певний зв'язок між курсом національної валюти та доходами/витратами банку, так як основні зміни у динаміці відсоткових і невідсоткових доходів/витрат припадають саме на 2014 р., коли зафіксовано різке зростання курсу гривні.

Така динаміка є негативним фактором для діяльності банку, оскільки з кожним наступним роком у аналізованому періоді збиток банку зростає, що викликає необхідність до вагомих дій, пов'язаних із скороченням своїх витрат, з чим можна пов'язати скорочення кількості філій та відділень: у 2015 році

кількість філій складала 27, а відділень 78; у 2016 році їх кількість значно зменшилася і складає 24 філії та 58 відділень.

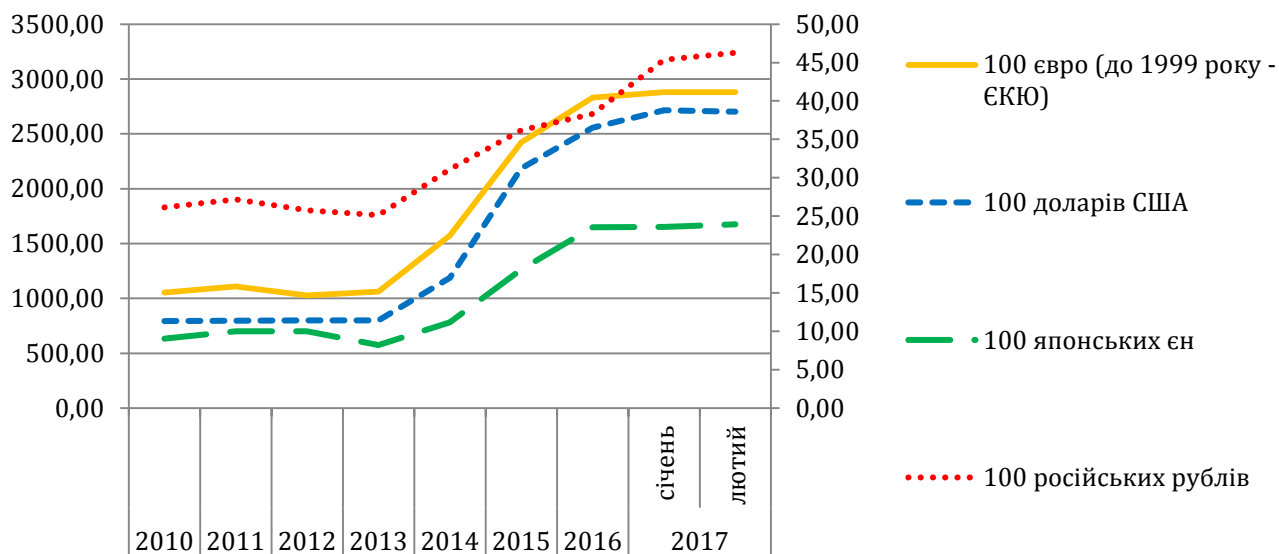

Рис. 2. Динаміка курсу гривні за період 2010-12.03.2017 рр. [14]

Як показують розрахунки (див. табл. 2), ліквідність банку, що аналізується, протягом періоду підвищилася. Усі нормативи ліквідності банком дотримуються і значно перевищують установлені значення. Дотримання внутрішніх лімітів, встановлених банком, відповідає стандартам ризику ліквідності, встановлених НБУ протягом усього аналізованого періоду. Також динаміка ліквідності банківської установи та її тренд збігаються із загальною тенденцією за всією банківською групою, до якої входить банк.

З аналізу прибутку та надійності банківської установи можна зробити висновок, що загальна оцінка динаміки прибутку банку є негативною. Також цей аналіз показав, що ефективність контролю за витратами, економічна віддача капіталу, ефективність управління податками, ефективність використання активів мали часом негативну динаміку, але загалом оцінюються як задовільні.

Щоб дослідити виконання однієї з основних цілей усіх програм реформування банківської системи, а саме: підвищення рівня капіталізації банківських установ, у табл. 3 наведено дані щодо зміни структури капіталу на прикладі ПАТ «Укрексімбанк»:

Таблиця 3. Аналіз динаміки та структури пасивів АТ «Укрексімбанк» за період 2012-2015 рр.

Показник	Відхилення		
	2013-2012 рр.	2014-2013 рр.	2015-2014 рр.
Усього зобов'язань (тис. грн)	6 173 096	36 197 825	31 948 920
Усього власного капіталу (тис. грн)	227 083	-4 547 055	-16 663 307
УСЬОГО КАПІТАЛ (%)	-1,14	-8,42	-12,96

Як видно із табл. 3, власний капітал банку протягом аналізованого періоду мав тенденцію до зниження, а загальні обсяги пасивів банку зростали за рахунок збільшення зобов'язань банку, і саме завдяки запозиченим ресурсам банк виконує поставлені цілі реформування.

Що стосується надійності банківської установи, то, узагальнюючи дані різних рейтингових агентств, можна сказати, що банк на сьогодні є досить надійним у зіставленні з іншими, що робить його досить конкурентоздатним. Хоча слід зауважити, те, що банк входить до рейтингу найзбитковіших банків України. Кожного дня у банку з'являються нові клієнти, що свідчить про виконання банком поставленої мети програм реформування, про відновлення довіри у громадян.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Таким чином, як показав аналіз, основні вагомні зміни у фінансовому стані банківської установи відбувалися на межі переходу від однієї програми реформування до іншої, а причиною зміни програм стало те, що їх виконання не могло бути продовжено за визначених раніше цілей та завдань.

Внутрішні та зовнішні процеси, що мають вплив на економічне становище держави, викликають необхідність зміни підходів до оцінки поточного економічного, у тому числі фінансового, стану

учасників фінансової системи, через що змінюються вимоги до ведення фінансової діяльності, а, отже, і результуючі показники такої діяльності.

Надалі, на нашу думку, треба продовжувати дослідження впливу загальних програм економічного реформування на діяльність окремих банківських установ з метою подальшої корекції та розуміння, яким чином загальноприйняті рішення на державному рівні впливають та можуть взагалі бути реалізованими в діяльності окремої фінансової установи.

Список літератури

1. Гриценко, А. А. Стратегія розвитку банківської системи як інструмент подолання кризи і відповідь на сучасні виклики [Електронний ресурс] / А. А. Гриценко // Всеукраїнський науково-практичний форум «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки» (19 – 20 травня 2017 р., м. Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.forum-strategy.com/blank>.
2. Ксьондз, С. М. Сучасний стан банківської системи України [Текст] / С. М. Ксьондз, А. П. Степанишена // Економіка і суспільство. – 2016. – № 7. – С. 761-766.
3. Сугоняко, О. А. Підхід до візії економічного і банківського відновлення у їх єдності [Електронний ресурс] / О. А. Сугоняко // Всеукраїнський науково-практичний форум «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки» (19 – 20 травня 2017 р., м. Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.forum-strategy.com/blank>.
4. Тарасова, О. В. Стан і тенденції розвитку банківської системи України [Текст] / О. В. Тарасова, Ю. О. Панова // Економіка харчової промисловості. – 2014. – № 3(23). – С. 79-86.
5. Уманська, В. Г. Внутрішня конкурентоспроможність банківської системи України: проблеми і перспективи [Текст] / В. Г. Уманська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Випуск 10. – С. 876-881.
6. Чайковський, Я. І. Проблеми та напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи України [Текст] / Я. І. Чайковський // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23. – № 1. – С. 153-160.
7. Сайт Всеукраїнського науково-практичного форуму «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки» (19 – 20 травня 2017 р., м. Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.forum-strategy.com/blank>.
8. Комітет з економічних реформ при Президентові України. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.
9. Національний банк спільно з Нацкомісією з цінних паперів та фондового ринку; Нацкомісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Міністерства фінансів; Фондом гарантування вкладів фізичних осіб; професійними асоціаціями (НАБУ, УФУ тощо) та інші. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. – 14.07.2015 р. – м. Київ. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.
10. Національний банк спільно з Нацкомісією з цінних паперів та фондового ринку; Нацкомісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Міністерства фінансів; Фондом гарантування вкладів фізичних осіб; професійними асоціаціями (НАБУ, УФУ тощо) та інші. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року (оновлена) [Електронний ресурс]. – 16.01.2017 р. – м. Київ. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43352266>.
11. Засади стратегічного реформування державного банківського сектору до 2025 року / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/SOB_strategy_01-15_11022016.pdf.
12. Постанова «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 17.04.2016 р. № 242 / Національний банк України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0242500-16>.
13. НБУ: Річні фінансові звіти за 2009-2017 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/document>.
14. НБУ (2010-2017): Офіційний курс валют [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/curmetal/currency/search/form/period>.

References

1. Gritsenko, A. A. (2017). Strategy of the banking system as a tool to overcome the crisis and the response to the challenge. *Ukrainian scientific-practical forum "Synergy development banks and industrialization of the economy"*. Retrieved from: <https://www.forum-strategy.com/blank>.
2. Ksendzov S. M. & Stepanyshena, A. P. (2016). Current state of the banking system of Ukraine. *Economy and Society*, 7, 761-766.
3. Sugonyako, O. A. Vision approach to economic recovery and banking in their unity. *Ukrainian scientific-practical forum "Synergy development banks and industrialization of the economy"*. Retrieved from: <https://www.forum-strategy.com/blank>.
4. Tarasova, O. V. & Panova, Y. O. (2014). Status and trends of the banking system of Ukraine. *Economics food industry*, 3 (23), 79-86.
5. Umans'ka, V. G. (2016). Internal competitiveness of the banking system of Ukraine: Problems and Prospects. *Global and national economic problems*, 10, 876-881.
6. Tchaikovsky, Y. I. (2016). Problems and directions of improving the functioning of the banking system of Ukraine. *Economic Analysis*, 23 (1), 153-160.
7. Site of Ukrainian scientific-practical forum (2017). *Synergy development banks and industrialization of the economy*. Retrieved from: <https://www.forum-strategy.com/blank>
8. *The Committee on Economic Reforms under the President of Ukraine Economic reform program for 2010-2014 "Prosperous Society, Competitive Economy, Effective State"*. (2014). Retrieved from: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.
9. *National Bank jointly with the National Commission on Securities and Stock Market; National Commission, which performs state regulation of financial markets. Ministry of Finance; Fund Deposit Guarantee; professional associations (NABU, UIF etc.) and other (14.07.2015). Comprehensive program of financial sector in Ukraine to 2020*. (2015). Retrieved from: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.
10. *National Bank jointly with the National Commission on Securities and Stock Market; National Commission, which performs state regulation of financial markets. Ministry of Finance; Fund Deposit Guarantee; professional associations (NABU, UIF etc.) and other (16.01.2017). Comprehensive program of financial sector in Ukraine 2020*. (2017). Retrieved from: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43352266>.
11. *Ministry of Finance of Ukraine Strategic. Principles of reforming public banking sector by 2025*. (2016). Retrieved from: http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/SOB_strategy_01-15_11022016.pdf.
12. *Resolution "On amendments to some legislative acts of the National Bank of Ukraine" dated 17.04.2016 year. № 242*. (2016). Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0242500-16>.
13. *NBU Annual financial statements for the years 2009-2017*. (2017). Retrieved from: <https://bank.gov.ua/document>.
14. *NBU (2010-2017) Exchange Rates*. (2017). Retrieved from: <https://bank.gov.ua/control/uk/curmetal/currency/search/form/period>.

Стаття надійшла до редакції 28.05.2017 р.